

- 502 Aktuelt**
Ministeren gæstede Præsteforeningens hovedbestyrelse
- 503** Formanden for Præsteforeningen, Per Bucholdt Andreasen, bliver 60
- 504 I Fokus**
Eros og agape
- 505 Arbejdet med konfirmander**
Stinna Ahrenst:
Det er tid til eftertænksomhed oven på konfirmandsæsonen
- 507 Seksualitet og teologi**
Benedikte Vejlbj Baggesgaard:
Intet menneskeligt skal være dig fremmed
- 508** Benedikte Vejlbj Baggesgaard:
Hvad er seksualitet?
- 511 Grundtvigs agape**
Ole Nyborg: Gud er kærlighed
- 516 Prædikenvejledning**
Arne Mårup:
2. søndag efter trinitatis
- 518** Lene Sjørup:
3. søndag efter trinitatis
- 520 Litteratur**
Fredrik Modéus:
Mod til at være kirke
- 521 Rubrikker**
Emeriti
- 521** Fra sekretariatet
- 521** Personalia
- 522** Ledige stillinger

● »Jeg bad i år for første gang mine konfirmander om at skrive et brev til de kommende konfirmander«. Stinna Ahrenst i klummen »Arbejdet med konfirmander«.

● »Seksualitet er en symfoni af alle sanser, indtryk og udtryksformer. Hele den mangfoldighed, der er en grundlæggende del af dét, at være menneske. Evangeliet taler ind i menneskers liv – derfor er det vigtigt at vi tager seksualiteten alvorligt for alt det, den kan og er og betyder i et menneskeliv«. Benedikte Vejlbj Baggesgaard indleder en lille sommerserie om et essentielt emne.

● En central skikkelse i dansk kirkeliv bliver 60: Præsteforeningens formand Per Bucholdt Andreasen.

Ministeren gæstede Præsteforeningens hovedbestyrelse

HB - M Ø D E
21. MAJ

Forud for det ordinære hovedbestyrelsesmøde den 21. maj gæstede ministeren for ligestilling og kirke, Manu Sareen, for første gang Præsteforeningens hovedbestyrelse i sekretariatets lokaler i Linnésgade.

Hovedbestyrelsen havde indbudt ministeren til en uformel drøftelse af emner af fælles interesse, med efterfølgende frokost.

Med sig havde ministeren bl.a. departementschef Henrik Nepper-Christensen og afdelingschef Steffen Brunés og ministersekretær Andreas Sommer Møller.

På dagsordenen var bl.a. folkekirkens styringsstruktur, fremtidens folkekirke, provstestillingen og provstiets funktion samt konfliktløsning.

Ministeren udtrykte tilfredshed med konferencen om folkekirkens styringsstruktur den 16. april på Christiansborg og med den opbakning til en reform, der findes såvel blandt politikere som blandt kirkelige aktører.

Præsteforeningens formand, Per Bucholdt Andreassen, understregede, at Præsteforeningen meget gerne stiller op til at være

med i det konstruktive arbejde i denne sammenhæng.

Ministeren oplyste, at der for tiden udarbejdes et kommissorium forud for arbejdet.

Ministeren udtrykte ønske om at lytte til præsterne. Han sagde blandt andet, at han oplever, at der findes et enormt potentiale blandt landets præster,

Manu Sareen gav udtryk for, at præsterne, med deres særlige resurser som repræsentanter for den helt unikke institution i vores samfund, som folkekirken er, har mange positive historier at fortælle.

I forlængelse heraf kan nævnes, at emnet konfliktbehandling og -mægling er noget, der ligger Manu Sareen på sinde, ikke mindst fordi han selv er uddannet konfliktmægler. Han udtrykte interesse for at arbejde videre med idéen om et konfliktbehandlende organ inden for folkekirken. Generelt sagde ministeren, at han har en pragmatisk tilgang til at løse de udfordringer, der ligger i og omkring præsternes og ikke mindst menighedsrådenes arbejde.

Sluttelig understregede ministeren, at hans dør altid er åben for forslag og gode input fra Præsteforeningen.

Manu Sareen skal i praktik hos en sognepræst i en uge i august måned. I den forbindelse skriver han i Præsteforeningens blog hver fredag i august.

Sekretariatet

Ligestillings- og kirkeminister Manu Sareen og Præsteforeningens formand Per Bucholdt Andreassen i Præsteforeningen.

Formanden for Præsteforeningen, Per Bucholdt Andreassen, bliver 60

Formanden for Præsteforeningen, Per Bucholdt Andreassen, der den 8. juni fylder 60, er en central skikkelse i det danske kirkeliv. Der er to, måske endda tre, vigtige områder, hvor han giver formandsrollen en personlig accent, der har medvirket til, at han er »en af dem, man ringer til«, når pressen skal fortælle endnu en historie om sin særlige »darling«, folkekirken, på godt og ondt.

For det første har hans baggrund som mangeårig medarbejder ved Danmarks Radio, dels som free lancer 1979-86, dels som programmedarbejder på kirkeredak-

tionen fra 1986-96, givet indsigt i, hvordan en stor og kompleks organisation, der har en markant profil i offentligheden, fungerer i praksis. Den indsigt kommer i dag både Præsteforeningen og det kirkelige landskab til gode.

For det andet har hans ansættelse som ekstern lektor ved Aalborg Universitet 1997-2007, hvor han beskæftigede sig med medier på teoretisk niveau, underbygget hans overbevisning om vigtigheden af at formidle de kirkelige krinkelkroge og ofte svært forståelige traditionselementer i klar tale i et nutidigt perspektiv.

For det tredje har hans baggrund som teolog og præst, med uddannelsen som cand.teol. fra Aarhus Universitet i 1979 og sognepræstearbejdet i Viborg-forstads-sognene Asmild-Tapdrup fra 1996 til nu, bidraget til, at han lægger vægt på, at Præsteforeningen ikke kun er en forening, der har en mening om præsternes arbejdsforhold, men også, når lejlighed byder sig, om det indhold, arbejdet er båret af.

Per Bucholdt Andreasen er født i Aalborg. Efter sin teologiske kandidatexamen i 1979, var han 1979-86 adjunkt ved Herning Seminarium. Men det var tilbage i Aalborg, han havde sit første hjælpepræsteembede, i Skalborg Sogn 1995-96. Foruden sit virke som lærer, som formidler af hundredvis af gudstjenestetransmissioner i radioen og som en moderne sognepræst, der ikke lider under messefald, har han været med i et hav af bestyrelser, udvalg og arbejdsgrupper. Han har bl.a. været sekretær i Kirkefondets udvalg vedrørende gudstjenestefornyelse 1980-83, bestyrelsesmedlem i Folkekirkens Nødhjælp 1994-2003 og i Landsforeningen af Menighedsråd 2005-2007. Per Bucholdt Andreasen blev valgt ind i Præsteforeningens hovedbestyrelse i 2006, blev næstformand samme år og formand for foreningen fra 2007. Han er optaget i den netop udsendte udgave af Kraks Blå Bog

Når Per Bucholdt Andreasen ikke er til møde i Præsteforeningen eller for Præsteforeningen i en af de mange kirkelige, AC- eller ministerielle sammenhænge, hvor foreningen bidrager, og når han ikke forbereder eller holder gudstjenester – og det er ikke ret tit – tager han gerne på skiferie, hvis det er sæson til dét, eller til den lille landsby i Sydfrankrig, hvortil han og hustruen Vivi, der er chefsekretær i Grundfos i Bjerringbro, og de to, nu voksne, sønner, i en del år er vendt tilbage.

red.

Eros og agape

I FOKUS

Alt tyder på, at biskopperne ikke bliver færdig med det nødvendige ritual, lige så hurtigt som Folketinget bliver færdigt med at vedtage seksuel ligestilling i ægteskabslovgivningen. Sådan kan man i hvert fald tolke et ret så lakonisk, skriftligt fremsat svar fra Københavns biskop i pressen forleden.

Den uenighed om seksualitetens karakter og teologisk-antropologiske status, der går helt op på bispeplan i folkekirken, vil der også være om den lille sommerserie, der begynder i Præsteforeningens Blad i dette nummer. Den handler netop om seksualitet, og dens vinkel er at give nogle nutidige perspektiver på de problemstillinger vedrørende seksualiteten, der kan have betydning for præstens arbejde.

Dette nummer rummer også en artikel om Grundtvigs opfattelse af udsagnet fra 1. Joh. om, at »Gud er kærlighed«.

Opfattelserne af, hvad det vil sige, at Gud er kærlighed, vil være delte på samme måde. Nogle vil først og fremmest associere til en pligtetik med menneskets respons på agape-begrebet, mens andre har vanskeligere ved at opdele kærlighedsbegrebet i eros, agape, filia og storge (hengivenhed), som C.S. Lewis gør det i »The Four Loves« (1960). Anders Nygren holder sig i sin berømte gennemgang til »Eros och Agape« (1936; 1966), men selv dét er

udtryk for en reduktionisme i dag, når man ser, hvordan Nygren i virkeligheden tager eros som udtryk for en antik græsk kærlighedsforståelse, og agape for den kristne, og hans bog derfor handler om et idéhistorisk opgør, som i dag nok er passende, mere end om forholdet mellem mennesker. De fleste mennesker vil ikke kunne sætte vandtætte skotter mellem eros og agape. Den første rummer nødvendigvis elementer af den sidste, vil man sige.

Kirken og modet

Dette nummer af Præsteforeningens Blad indeholder også en anmeldelse af Martin Modéus' bog »Modet til at være kirke«. Opfattelserne af, hvad der ligger i det udsagn, vil være lige så varierede som opfattelserne af seksualitet og kærlighed i spændingsfeltet mellem kirke og samfund i dag.

Nogle vil mene, at modet til at være kirke består i at holde fast ved den traditionelle kønsopfattelse og sige nej! Andre vil mene, at modet består i at arbejde ud fra den tanke, at ethvert argument for en begrænsning af det evangeliske kærlighedsbegreb må afspejle et menneskeligt forbehold, og ikke en guddommelig afgrænsning.

Det er ikke det, der ligger i Modéus' bog. Der ligger tværtimod den tanke, at vejen frem for kirken er at tænke i fællesskab.

Det lyder som en god idé. Det eneste ved den danske folkekirke er, at den rummer hele befolkningen, i hvert fald den del af den, der ønsker at være med. I kirken er ingen udenfor eller marginaliserede. Udfordringen i en tid, da fællesskaberne i samfundet fragmenteres, må være, at man ikke lader sig marginalisere i forhold til fællesskabet i kirken, fordi man ser, det kan rumme synspunkter, holdninger og livsformer, der kan synes uforenelige med ens egne.

Redaktør Jakob Brønnum

Det er tid til eftertænksomhed oven på konfirmandsæsonen

AF STINNA AHRENST, ROSKILDE STIFT
OG SØBORGGAARD SOGN I GLADSAXE

Godt begyndt er ...

Konfirmationsforberedelsen er slut, konfirmationerne er gennemført, sommerperioden er kommet med lidt mere luft i kalenderen. Det er tid til eftertænksomhed oven på konfirmandsæsonen. Denne artikel handler om, hvordan man får begyndt den nye sæson på den mest hen-

sigtsfulde måde, så man får begyndt på en måde, der støtter det mål, man vil nå med konfirmationsforberedelsen.

Trygge sammen

Formålet med konfirmationsforberedelsen er for mig at sætte de unge i stand til at forholde sig til kristendommen som en ressource i deres liv. Men for at det skal blive virkeligt for konfirmanderne, må jeg først oprette en relation til dem, som gør dem trygge i lokalet, i forhold til hinanden og til mig. Jeg har nemlig som fremmed ikke endnu optjent retten til at fortælle dem, hvad der skal være vigtigt i deres liv, men vi præster kan gennem de måneder, vi har konfirmanderne, få lov til at komme ind på livet af dem.

Ryst-sammen-aktiviteter

Men det sker kun, hvis det lykkes fra første gang, man er sammen, at opbygge en tryk relation. Jeg bruger de to første gange på f.eks. at lave ryst-sammen-øvelser. De har fagligt indhold, f.eks. Jesus-team-building, rundbold (hvor den døde jo kan befries) eller hospitalsleg (hvor den døde genoplives).

Jeg gør også det, at jeg bringer mig selv i spil med det samme. Bringes mig selv ned fra piedestalen ved hver given lejlighed, f.eks. ved at fortælle om, hvordan jeg blev konfirmeret for gavernes skyld og først senere fandt ud af, at kristendommen var relevant for mig. Eller ved at deltage i de øvelser og lege, konfirmanderne skal lave. Eller ved at bruge humor og lave sjov med konfirmanderne. Eller ved at bede dem om at tage den ting med, der er den vigtigste for dem. Jeg gør det samme og fortæller om min familie og min dåbsattest.

Alle er med

Noget af det vigtigste er, at konfirmand-lokalet skal være et godt sted at være. Alle konfirmanderne skal deltage, og alle har lov at sige noget, uden at det udløser hånlige kommentarer. Der er ingen dumme spørgsmål eller ting, man ikke kan snakke om. Første gang er der navnesedler på bordene efter undervisningsprincipperne i Cooperative Learning, og de faste pladser holdes, indtil det tjener et formål at danne nye grupper. Det giver tryghed, og man undgår, at positioneringen fra skoleklasserne følger med. Samtidig viser det, at det er præsten, der bestemmer, og dét i sig selv er vigtigt i et undervisningslokalet.

Kontinuitet i konfirmationsforberedelsen

Jeg bad i år for første gang mine konfirmander om at skrive et brev til de kommende konfirmander. Det skulle handle om, hvad de havde lært, lidt gode råd, lidt om præsten og om, hvad konfirmanderne i øvrigt kan vente sig. Jeg bad også konfirmanderne om at byde de nye pænt velkommen, og jeg har hørt andre steder fra, at konfirmanderne bliver glade og føler sig taget godt imod, når de får brevene. Jeg spurgte også på konfirmandholdet, om der var nogen, der havde siddet til højmeserne og gerne ville have ændret på noget. Så havde de chancen nu, og de kunne f.eks. være med til at lave ungdomsgudstjenester. Der var fem ud af 21, der meldte sig, og mit håb er, at det vil udvikle sig til et ungdomsarbejde, der er præget af de unges måde at være kirke på. På den måde bliver konfirmationen forhåbentlig til et højdepunkt i stedet for en afslutning, og de unge får lov at præge den kirke, der også er deres.

Intet menneskeligt skal være dig fremmed

AF BENEDIKTE VEJLBY BAGGESGAARD

Jeg skal i fem artikler forsøge at fremlægge forskellige aspekter af den menneskelige seksualitet som særligt kunne have interesse i præstens hverdag og virkelighed.

Min baggrund for at skrive denne artikelserie er for det første, at jeg er teolog og siden 1996 har været præst i den danske folkekirke. Fra 2008-2011 uddannede jeg mig til specialist i sexologisk rådgivning ved DACS – dansk forening for klinisk sexologi. Det er den sexologi-uddannelse i Danmark, der samarbejder med Sverige og Norge, hvor faget er et universitetsfag, og vi har tilsvarende pensum, pointsystem og eksamen. Vores undervisere rekrutteres i høj grad blandt de nordiske universitetsfolk, oftest medicinere og psykiatere, men vi har også mødt hjemlige koryfæer som idéhistorikeren Peter Thielst, læge og sexolog Christian Graugaard og litteraturhistoriker Dark Heede. Det sexologiske studium er i sin grund et tværfagligt studium, der udover det rent anatomiske kommer omkring kulturhistoriske, sociologiske, filosofiske, politiske og religiøse aspekter. Altså alt væsentligt i et menneskeliv. Ligesom teologien.

De fem artikler:

1: Hvad er seksualitet

Her vil jeg gøre rede for, hvad seksualitet er for en størrelse, og hvilken funktion den har

2: Når der lurder et øje i det høje

Om de skadevirkninger en streng moralsk/religiøs opdragelse kan have på et menneskes seksualitet – og dermed på hele tilværelsen.

3: Intet menneskeligt skal være dig fremmed

Hvornår kan vi som præster med fordel gøre os nogle overvejelser om det seksuelle aspekt i forhold til vores kerneydelser, dåb, konfirmation, bryllup og begravelser – og sjælesorg i det hele taget.

4: Religion og erotik

Om hvordan det religiøse og det erotiske kan hænge sammen og berige hinanden.

5: Det hele menneske

I den sidste artikel forsøger jeg at tage et sexologisk livtag med teologien ud fra den nye virkelighed, der opstod i og med p-pillen og den seksuelle frigørelse.

Hvad er seksualitet?

»Seksualitet er en symfoni af alle sanser, indtryk og udtryksformer. Hele den mangfoldighed, der er en grundlæggende del af dét at være menneske. Evangeliet taler ind i menneskers liv – derfor er det vigtigt, at vi tager seksualiteten alvorligt for alt det, den kan og er og betyder i et menneskeliv«. Benedikte Vejlbj Baggesgaard i den første af fem sommerartikler om seksualitet.

Seksualitetens komponenter

Mennesket er et seksuelt væsen. Seksualiteten er et fælles menneskeligt vilkår – men vi har hver vores helt egen. Der er ikke to mennesker, der er ens, heller ikke seksuelt, for seksualiteten er sammensat af mange faktorer:

Der er for det første vores gener, den arvemasse, vi er udstyret med. Hertil kommer forskellige påvirkninger helt tilbage fra fosterstadiet, der kan have indflydelse på vores hormoner. Og endelig spiller kultur og opvækst, moral, opdragelse og den omsorg, vi har mødt – eller ikke har mødt – en væsentlig rolle for, hvordan vores seksualitet udvikler sig. Det er meget komplekst. Grundlæggende kan man sige, vi ikke selv har megen indflydelse på, hvordan vi er sat sammen seksuelt. Tændingsmønstre og seksuelle præferencer er dels medfødte, dels hænger de sammen med bevidste og ubevidste påvirkninger. Og det er ikke så lige til at ændre på sin grundlæggende seksualitet. Vi er, som vi er; det kan ikke laves om.

Plastisk seksualitet

Samtidig er seksualiteten også plastisk og under forandring hele livet. Hormonbalancen ændrer sig i forskellige aldre, tidens tand og almindelig slitage sætter sit præg,

vores livsstil og eventuelle sygdomme medfører ændringer. Åndelig og psykisk modning spiller også ind i det seksuelle. I den forbindelse siger den amerikanske psykolog og parterapeut David Schnarch i bogen »Det passionerede ægteskab«, at vi har mulighed for at toppe seksuelt, når vi er 60 år gamle. Netop når vi er opmærksomme på seksualitetens mange komponenter.

Seksualiteten er altså ikke nødvendigvis under afvikling, fra vi topper rent fysisk, for mænds vedkommende midt i tyverne, lidt senere for kvinder: Vi kan udvikle os seksuelt til langt op i livet. Vi kan opøve vores seksuelle muligheder. Mange har et uopdyrket seksuelt potentiale, men det kræver mod, tillid og øvelse at udfolde det.

Seksualitetens omfang

Seksualitetens betydning er langt mere omfangsrig, end vi måske normalt tænker. WHO definerer seksualitet sådan her:

1: Seksualitet er en integreret del af ethvert menneskes personlighed, noget, som ikke kan adskilles fra andre sider af livet

2: Seksualitet er ikke det samme som samleje eller evnen til at få orgasme – seksualitet er meget mere.

” »Det er et sejlivet indgroet træk i vores kultur, at seksualiteten primært er knyttet til reproduktion. En tanke, ikke mindst kirken har været med til at fremme. Men det er et meget unuanceret syn på seksualitetens mangfoldige funktioner. I engelsksproget litteratur taler man om de 6 R'er: Reproduktion, Relation, Respekt, Rekreation, Rehabilitering og Relaksation«.

3: Den findes i den energi, som driver os mod at søge kærlighed, varme og nærhed

4: Seksualitet udtrykkes i det, vi føler, i måden, vi bevæger os på, og måden, vi berører og berøres af andre på

5: Seksualitet påvirker vores tanker, følelser, handlinger og vores samspil med andre mennesker

Da jeg engang til et foredrag i en enkeforening læste de fem punkter, udbrød en 85-årig enkemand: ja, det er lige præcis sådan det er; det betyder noget hvert eneste sekund – også selvom man er holdt op med at praktisere det.

Seksualiteten er altså langt mere end det, der foregår i og ved kønsorganerne. Og hjernen er den største erogene zone, vi har. Ud over at være katalysator for det limbiske system og hele den seksuelle proces, der går via hormoner og nervebaner, så er hjernen også hjemsted for vores fantasi og forestillinger. Og det har meget stor betydning, hvordan vi stimulerer også vores tanker seksuelt – hvad vi hører, læser og siger om sex. For som den norske forfatter Jan Kjærstad siger: Mennesket får karakter efter de fortællinger, vi hører.

Seksuelt ansvar

Selvom man ikke kan gøre for, hvordan man er sat sammen seksuelt, så kan og skal enhver selv tage ansvar for sin seksualitet. Ikke mindst når vi udlever den i forhold til andre mennesker. Uanset hvilke seksuelle præferencer, vi har, og uanset hvor frigjorte vi selv måtte være, så har vi altid ansvar også for den, vi har seksuelt samkvem med. Ligesom i alle andre af livets forhold gælder det også i seksualiteten, at alt er under næstekærlighedens fortegn. Fx er det helt nødvendigt, at mennesker, der har en sadomasochistisk seksualitet, indgår og overholder aftaler meget nøje. Også i Danmark dør der hvert år mennesker i forbindelse med mere voldsomme seksuelle aktiviteter. I de forskellige klubber, der findes, hvor mennesker dyrker de lidt mere grænsesøgende former for seksualitet, har man generelt en meget høj moral omkring de aftaler, man indgår. Det fører for vidt at komme ind på hele problematikken omkring pædofili – ikke mindst fordi der er forskellige pædofile profiler; men også her gælder det, at det ikke er strafbart at være pædofil. Det er derimod strafbart og forbudt at udøve pædofili, netop fordi det krænker og skader et andet menneske.

Seksualitet som parameter

Det siger sig selv, at problemer i parforholdet som regel også giver problemer i det seksuelle samliv. Manglende lyst, præstationsangst, manglende orgasme og for tidlig eller for sen sædafgang kan være konsekvensen. Men de samme symptomer kan handle om mere personligt uforløste problematikker, fx i forhold til opvæksten. Hertil kommer funktionsproblemer i forbindelse med sygdomme. Undersøgelser viser, at mennesker, der har det godt med deres seksualitet, dvs. lever i overensstemmelse med den, kommer bedre gennem strenge sygdomsforløb, fordi de har det bedre med deres egen eksistens. De er typisk også bedre til at finde andre måder at dyrke det seksuelle samkvem på, hvis kropsændringer og eventuelle tab af seksuel evne bliver en konsekvens af sygdommen.

Seksualitetens funktioner

Ligesom seksualiteten er påvirket af vores opvækst og de tanker, vi gør om den, og altså er langt mere end instinkt og medfødt biologisk drift, sådan har seksualiteten også andre funktioner end reproduktion. Men det er et sejlivet indgroet træk i vores kultur, at seksualiteten primært er knyttet til reproduktion. En tanke, ikke mindst kirken har været med til at fremme. Men det er et meget unuanceret syn på seksualitetens mangfoldige funktioner. I engelsksproget litteratur taler man om de 6 R'er: Reproduktion, Relation, Respekt, Rekreation, Rehabilitering og Relaksation.

Udover reproduktion kan seksualitet og kærtegn styrke og bekræfte et forhold – ja, seksualitetens særlige intensitet i forholdets første fase er med til at knytte parret stærkt til hinanden. Derudover kan det seksuelle samvær være med til at øge gensidigheden, selvfølelsen og respekten for

hinanden. Nydelsen gør seksualiteten kreativ, afspændende og ligefrem helende. Og det seksuelle samvær kan virke positivt på parforholdsproblemer. Ligesom det omvendte naturligvis er tilfældet: problemer i parforholdet kan give problemer i det seksuelle samliv.

Det seksuelle er altså en vigtig og ganske betydningsfuld del af vores almindelige velbefindende. Problemer i parforholdet, på arbejdet, med helbredet eller mere interpersonelle problemer vil som regel give udslag i vores seksuelle evne og lyst.

Seksualitet som sprog

Det seksuelle møde er det tætteste, to mennesker kan komme på hinanden. Det kan være det mest intime, vi oplever – såvel fysisk som åndeligt. Derfor er tryghed en vigtig faktor i seksualiteten. Først og fremmest egen tryghed: tryghed ved sig selv og sin egen elskværdighed. Tryghed ved sin krops signaler. Tryghed ved at være den, man er. For at turde give sig hen til et andet menneske må man have den tryghed. Det er derfor, det kan få så vidtrækkende konsekvenser for hele ens liv, hvis man har været udsat for omsorgssvigt som barn. Fordi man risikerer at miste en afgørende evne til at knytte sig til et andet menneske.

Seksualitet skaber forbindelse – seksualiteten er et sprog, en måde at kommunikere med et andet menneske på, på et andet plan end med ord og tankerækker. Seksualiteten fortsætter, hvor ordene ikke slår til, og hvor det talte sprog hører op. Seksualitet er en symfoni af alle sanser, indtryk og udtryksformer. Hele den mangfoldighed, der er en grundlæggende del af dét at være menneske. Evangeliet taler ind i menneskers liv – derfor er det vigtigt, at vi tager seksualiteten alvorligt for alt det, den kan og er og betyder i et menneskeliv.

Gud er kærlighed

Af OLE NYBORG

Forskningen vedrørende N.F.S. Grundtvig (1783-1872) har ofte fremhævet, at tanken om kærligheden og om Gud som kærlighed var en dominerende tanke i Grundtvigs teologi. Men hvis man undersøger de steder i Grundtvigs tekster, hvor han anvendte udtryk som »Gud er Kiærlighed« og »Han er Kiærligheden selv«, viser det sig, at Grundtvigs forhold til kærligheden og til tanken om Gud som kærlighed var mere kompliceret end ofte antaget i Grundtvig-forskningen. Når Grundtvig anvendte det bibelske udtryk »Gud er Kiærlighed«, tilføjede han i de fleste tilfælde et »Ja, men ...«.

Grundtvigs tanker om betydningen af udtrykket »Gud er Kiærlighed« koncentrerer sig især om to pointer: (1) Betydningen af begrebet kærlighed skal ikke og bør ikke defineres ved hjælp af vores almindelige forstand, men skal og bør bestemmes og identificeres ved en pegende, *indeksikal* eller *ostensiv* reference. (2) De fleste filosoffer og teologer i samtiden har ifølge Grundtvig misforstået begrebet og fænomenet kærlighed og sætningen »Gud er Kiærlighed« derved, at de går ud fra, at vi skal, kan og bør definere meningen med ordet »kærlighed« på en ikke-kontekstuel eller almenmenneskelig eller abstrakt måde.

I det følgende skal der gives nogle eksempler på Grundtvigs tanker i forbindelse med udtrykket »Gud er Kiærlighed«.

Den ostensive definition på kærligheden

Han er Kiærligheden selv i egen Person, i sin guddommelige *Fader-Person* (»Onsdagen 6te Juni 1849«).

En ostensiv definition eller forklaring af et begreb består i, at man *peger* på en reference ude i verden og dermed udtrykker, at det, som man mener med et ord eller begreb (ordets konnotation), er synligt eller virkeliggjort i eller identisk med denne reference. Hvis opgaven for eksempel er at forklare, hvad kærlighed er, udtrykker den ostensive definition bestemmelsen således: *Der er den! Ham* dér, han *er* kærlighed eller kærligheden! Vi kender denne ostensive fremgangsmåde fra børns sprog-

Ph.D. studerende Ole Nyborg

læring. Hvis et barn spørger, hvad en hest er, vil barnets forældre ikke komme med en lang definition på, hvad en hest er. De vil simpelthen pege på en hest eller på et billede af en hest!

Når Grundtvig i sine prædikener forklarer, hvad udtrykket »Gud er Kiærlighed« betyder, *peger* han på den himmelske fader. Den bestemte form »Kiærligheden« optræder hyppigt i Grundtvigs prædikener som en direkte *betegnelse* eller som et *navn* for den himmelske fader. Ordet »Kiærligheden« betegner i Grundtvigs prædikener meget ofte en *agent*, som handler og gør noget, altså noget helt andet end det, som de fleste mennesker i dag ville forstå ved begrebet »kærligheden«. Den ostensive definition eller reference, som optræder i Grundtvigs prædikener, indebærer, at det, som Gud gør og *er*, simpelthen i sig selv *er* kærlighed. Gud *er* kærligheden.

Der findes i Grundtvigs prædikener et helt overvældende antal eksempler på Grundtvigs brug af den ostensive reference og definition af begrebet »kærlighed«. (Eksempler, der alene er hentet fra 1848 og 1849 er følgende: »Christi Himmelfarts-Dag 1848«, »11te Trinitatis-Søndag 1848«, »13de Trinitatis-Søndag 1848«, »18de Trefoldigheds-Søndag 1848«, »Allehelgens-Dag 1848«, »21de Trefoldigheds-Søndag 1848«, »Onsdagen 6te Juni 1849«, »12te Søndag efter Trefoldighed 1849«, »13de Søndag efter Trefoldighed 1849« og »16de Søndag efter Trefoldighed 1849«).

Det, som Grundtvig gør, når han anvender ostensive eller indeksikale referencer for eksempel i forbindelse med udtrykket »Gud er Kiærlighed«, er fra hans side ment som en kritik af den abstrakte, især kantianske erkendelsesteori, filosofi og teologi i samtiden. Guds kærlighed og sandhedsværdien af udtrykket »Gud er Kiærlighed« er ifølge Grundtvig noget,

som mennesker kan erfare, når – det vil sige: hvis – og kun hvis – de er gået ind i et samfund med den himmelske fader. Kærligheden er ifølge Grundtvigs prædikener noget, som vi kan forklare og afgrænse ved at *pege* på kærligheden, nemlig en *sådan* kærlighed, som *vi* har *set*. Når vi har fundet *ham*, som er kærligheden selv, kan vi bagefter beskrive, hvad kærlighed er på den måde, at vi kan undersøge de egenskaber og handlinger, som vi kan se, og som vi har set hos denne kærlige agent. Definitionen på kærligheden kommer altså ifølge Grundtvig *ikke før*, men *efter* at vi har mødt den kærlige agent. Vi kan ifølge Grundtvigs prædikener kun bestemme, forklare og beskrive noget, som vi allerede har set og fundet.

Den ostensive definition på kærligheden er et afgørende led i Grundtvigs forklaring af udtrykket »Gud er Kiærlighed«. Man kan forklare Grundtvigs tanke således: De, som er deltagere i samfundet med den himmelske fader, har den følgende viden og erfaring: Uanset, hvad de kommer til at erfare, er det – ifølge Grundtvigs brug af den ostensive definition på begrebet »kærlighed« – netop Guds kærlighed, og uanset hvad disse deltagere erfarer, er det et vidnesbyrd om, at udsagnet »Gud er Kiærlighed« er et sandt udsagn, nemlig et udsagn, der ifølge Grundtvig er i overensstemmelse med *virkeligheden*. Gud er kærlighed, og alt det, som han gør, er kærlighed af den grund, at vi har defineret begrebet kærlighed ud fra Guds væsen og handlinger. Hvis nogle mennesker skulle finde på at hævde, at Gud ikke er kærlighed, kan det ifølge Grundtvigs prædikener kun skyldes to forhold: Enten har disse mennesker endnu ikke oplevet Guds kærlighed, eller også har de ikke forstået selve definitionen på ordet kærlighed.

»Da først gaaer der et Lys op for os over den dybe Dunkelhed ... som vi kalde Guds Villie, thi dette Lys er ligesaa nødvendig »Kiærligheds Lys« som Gud er Kiærlighed«.

De fleste har misforstået udtrykket »Gud er Kiærlighed«

Udtryk som »de fleste«, »de Fleste«, »de Mange« og »de fleste Stemmer« optræder hyppigt i Grundtvigs prædikener, og Grundtvig bruger disse udtryk til at forklare, at »de fleste« tager fejl. I mange af Grundtvigs prædikener, hvor han bruger udtrykket »Gud er Kiærlighed«, forklarer Grundtvig på samme måde, at »de fleste« har misforstået meningen med dette udtryk.

Den almindelige fortolkning af »Gud er Kiærlighed« – det, som »de fleste« ifølge Grundtvig mener – indebærer, at faderligheden og de faderlige krav og for-

ventninger i forbindelse med kærligheden ignoreres, og denne ifølge Grundtvig udbredte samtidige fortolkning overser også spørgsmålet om, hvornår kærligheden er mulig. Den i samtiden udbredte moderne opfattelse af kærligheden overser og benægter ifølge Grundtvigs prædikener, at kærligheden nødvendigvis må være noget *kontekstuel* og *bestemt* og noget, som vi kan *identificere*, for overhovedet at være sand og *virkelig*. Mange af de gængse tolkninger af udtrykket »Gud er Kiærlighed« er derfor ifølge Grundtvig urealistiske, spekulative og naive. De fleste har ifølge Grundtvig en »besmittet« opfattelse af udtrykket »Gud er Kiærlighed«:

Grundtvig 1862.

Da vil Gud-Fader, som Kiærligheden selv ogsaa aande i vort Hjerter (...) det guddommelige *Fader-Navn*, som helliges kun derved, at Hans Børn med den Helligaand rense deres Begreb om Hans faderlige Kiærlighed fra al Kiøds og Aands Besmittelse, og at de stedse varmere og fuldere elsker Ham igien, som har elsket os først; thi som Lysets og Dagens Børn seer vi jo strax, at Guds Kiærligheds Dyb maa være reent og helligt, og at hvor kiærlig Han end kommer os i møde (...) saa kan Hans Kiærlighed dog egenlig kun omfatte hvad der elsker Ham igien med den samme Kiærlighed (»Onsdagen 6te Juni 1849«).

I virkeligheden indebærer udtrykket »Gud er Kiærlighed« ifølge Grundtvig en dom over verden. »Gud er Kiærlighed« rummer nemlig en »dyb Dunkelhed«, som er »uudgrundelig og frygtelig for det naturlige Menneske«, og udtrykket »Gud er Kiærlighed« er derfor i en dybere forstand noget, som dømmer »Verden«, »de selvkløge« og det naturlige, ikke-kristne menneske:

Naar Spørgsmaalet er om den *Himmelske Faders Villie*, da er det igunden soleklart, at vi maae først baade troe paa *Guds Faderlighed*, og at vi tillige maae blive Hans Børn paany for at kiende Hans Faderlige Villie. Da først gaaer der et Lys op for os over den dybe Dunkelhed, uudgrundelig og frygtelig for det naturlige Menneske, den dybe Dunkelhed, som vi kalde *Guds Villie*, thi dette Lys er ligesaa nødvendig »*Kiærligheds Lys*« som Gud er Kiærlighed, og kan derfor kun *kiendes* af dem, der *elsker* Ham! (»8de Søndag efter Trinitatis 1844«).

Man kan ikke opnå en sand viden om, hvad kærlighed er, ved at tænke sig om eller ved at tænke sagen efter eller ved at læse bøger om kærligheden. Det er ikke ifølge Grundtvigs prædikener muligt at »udgrunde«, hvad der er den egentlige mening med udtrykket »Gud er Kiærlighed«. »Verden« tror ifølge Grundtvig, at den med sin fornuft eller med sine tanker kan forstå, analysere og forklare dette udtryk, men kun en direkte erfaring og deltagelse i det kristelige samfund kan give mennesker en virkelig viden og forståelse. At Gud er kærlighed, er netop noget, som mennesker erfarer eller kan erfare, når de er kommet ind i et samfund med ham – ham, som *er* kærligheden – og derfor kan iagttage og erfare hans kærlige egenskaber, karakter og handlinger. Kærligheden er ikke en forestilling, et ideal eller et begreb, men en personlig agent.

Viden og erkendelse kommer fra en deltagende praksis-virksomhed. *Viden* får man ved at gøre noget og ved at deltage i aktiviteter, samfund og relationer:

Ja mine Venner! der er ingen anden Vei til at kiende den sande Kiærlighed end at dele den, end selv at elske, og da Gud er Kiærlighed, saa er der heller ingen anden levende Guds-Kundskab end Kiærlighed, som skrevet staaer: hvo som ikke elsker, kiender ikke Gud (»Onsdagen 7de Octbr 1846«).

Vi kan ikke med vores intuition, fantasi, forstand eller tanker på forhånd regne ud, hvad meningen er, når vi hører sætningen »Gud er Kiærlighed«. Kun de, som er blevet deltagere i samfundet med Kristus, kan have *noget* forståelse for, viden om eller erfaring med *meningen* med udtrykket »Gud er Kiærlighed«. Sand viden får man ved at gøre sine erfaringer. Man kan kun have en sand viden om kærligheden, hvis man rent faktisk har mødt den.

” »Gud er kærlighed, og alt det, som han gør, er kærlighed af den grund, at vi har defineret begrebet kærlighed ud fra Guds væsen og handlinger«.

Hvad der virker i praksis eller gør en forskel og bringer mennesker frem til målet, kan intet menneske vide »a priorisk« eller på forhånd, men når mennesker *har* erfaret virkningen af deres deltagelse i samfundet med den himmelske fader, kan de bagefter med sikkerhed sige: Ja, Gud er kærlighed:

Det [er] hverken først eller sidst for vor Klogskab og Viisdom, men for vort Hjerte, den Himmelske Fader aabenbarer os, at Jesus Christus er Hans Søn og har det evige Livs Ord, alt som skrevet staaer, hvem der ikke elsker, kiender ikke Gud, thi Gud er Kiærlighed! (...) Fordi slet Ingen herne- den kan blive saa vis eller klog, at han kan udgrunde Guds evige Kiærlighed (...) derfor kan Hans Raad til vor Salighed aldrig aabenbares for vor Viisdom og Klogskab, men kun for vor Umyndighed (»26de Søn- dag efter Trinitatis 1839«).

Hvad er kærlighed?

Grundtvig argumenterede i sine prædikener imod en bestemt moderne opfattelse af kærligheden. Denne opfattelse hævdede, at mennesker med deres tanker, intuition eller forstand kan bestemme og identificere, hvad sand kærlighed er – så at sige på *forhånd* og *uafhængigt* af, om der rent faktisk ude i virkeligheden findes en sådan kærlighed eller sådanne kærlige væsener. Denne moderne opfattelse hævdede ifølge Grundtvig, at det er både muligt og

rimeligt på den måde *først* at definere, hvad kærlighed er, og derefter at gå ud i verden for at se efter, om der findes fænomener eller agenter, som svarer til den på forhånd fastlagte definition. Grundtvig afviste i sine prædikener denne moderne opfattelse. Den opfattelse af kærligheden, som Grundtvig kritiserede, fordi den definerede kærligheden på en generel, evigt gyldig og ikke-agent-bundet måde, er antageligt den opfattelse af begrebet »kærlighed«, som de fleste mennesker har i dag. I den forstand er vi sandsynligvis alle moderne rationalister. De fleste moderne mennesker opfatter antageligt kærligheden som et *begreb* af samme type som begreber som hensynsfuldhed, frihed eller retfærdighed.

Den *ostensive*, pegende eller indeksikale definition på kærligheden, som Grundtvig forsvarede i sine prædikener, er i klar modstrid med den »moderne« kantianske og utilitaristiske filosofi, som har været de to dominerende moralfilosofiske skoler i Vesten de sidste 200 år. Men Grundtvigs brug af den ostensive eller pegende reference med hensyn til bestemmelsen af kærligheden – og hans opfattelse af kærligheden som defineret som en bestemt egenskab som en bestemt kærlig agent – svarer i nogen grad til tanken i den dydsetik og dydsfilosofi, som er opstået inden for filosofien og teologien siden 1980-erne.

Prædikenvejled

2. søndag efter trinitatis

► Luk. 14,25-35
Prisen for efterfølgelse

Herre Jesus Kristus!
Du er så anderledes end os,
du både skræmmer os og drager os.
Somme tider ser vi dig mild og kærlig,
og da er det godt at være, hvor du er.
Andre gange kræver du så meget af os,
at vi slet ikke synes, vi slår til.
Men vi kan ikke undvære dig.

Derfor beder vi dig:
Driv det lunkne og halvhjertede ud af os!
Fyld os med tro og hengivenhed,
så vi gerne kommer til dig
og holder fast ved dig,
selv når det har sin pris.

*(Holger Lissner, Kollekt til 2. s.e. trin. Fra
»Kollekter og bønner«, Aros 2009)*

Det kan være godt at begynde hver morgen ugen igennem med at læse kollekten til den kommende søndag. Prædikenforberedelsen kommer med i hverdagen, og sommetider sætter kollekten en dagsorden, der giver helhed i tekstlæsning og prædiken.

»Kollekten som dagsorden« skulle være mit andet benspænd, men blev i praksis en stor foræring i forhold til en krasbørstig tekst.

Teksten om at hade familien er voldsom og uhåndterlig. Vi har svært ved at sluge, at den Jesus, som vi forstår som kærlighedens og rummelighedens prædikant, her er talsmand for had og brud.

Jeg har til gode at se nogen slippe rigtig godt fra at prædike over denne tekst, hvilket måske kan være en trøst for den, der ikke kan få prædikenen til at lykkes: det er der heller ingen andre, der kan!

Faldgrube nummer ét er, at teksten bliver til frustrerende lov og ikke til frisættende evangelium, så vi går hjem fra kirke tynget af bevidstheden om, at her er noget, vi ikke kan leve op til, og at vi burde skamme os. Den anden faldgrube er »indrømmelsen«: At vi hverken kan eller vil slippe det, der giver os sikkerhed og tryk, og at vi derfor må indse, at denne fordring er en umulighed. Når jeg kalder dette for en faldgrube, er det fordi den, selv om den på en måde er sand, så let bliver en komfortzone, en hurtig måde at neutralisere fordringen og vige udenom det ubehagelige på.

For den menighed, der skrev dagens tekst, var denne fordring jo netop ikke en abstraktion eller noget uoverkommeligt. Det ubehagelige var netop, at det var in-

den for det muliges grænser. At vælge familien fra til fordel for den kristne menighed var bitter virkelighed. Fravalget kom ikke af had til familien som personer, men måske et had til, at familien afskar en fra at blive en del af en ny virkelighed. Og familien har uden tvivl oplevet trosskiftet som had til den og dens normer, traditioner og fællesskab. Men hvis Jesu ord ikke har været en abstraktion dengang, hvorfor skulle de så være det i dag?

»Altid frejdig ...« ?

Vi har en dobbelthed i os med dette brud og fravalg. Når »Altid frejdig« dukker op ved de fleste begravelser, er det af mange grunde. En af dem er sikkert, at den sætter ord på, at der er noget, der er så vigtigt, at det er værd at sætte livet til for. Om vi turde det, hvis det kom til stykket, skal man ikke svare for hurtigt på, men tanken rumsterer i os.

Filmen om Hvidstengruppen er blevet et tilløbsstykke, og det er vel i høj grad på grund af spørgsmålet: Hvad fik Fiil'erne og de andre til at træffe deres skæbnesvangre valg? Hvad drev disse ganske almindelige mennesker til at sætte liv og bekvemmelighed på spil og bryde, ikke med familien, men dog med regeringens politik, naboer og bekendte?

Nogle modstandsfolk har beskrevet det på den måde, at det ikke var mod, men fejhed, der drev dem. Den fejhed, at de ikke turde se sig selv i øjnene, hvis de ikke foretog sig noget.

Hvor er det punkt, der er umisteligt for os? Hvor vi må bryde ud for ikke at miste os selv? Det er nok en prædiken værd.

Aktuel virkelighed

En påtrængende prædikenmulighed er at tale om det her som aktuel virkelighed: At gøre opmærksom på, at martyrer ikke

er historie, men forfulgte i dag. Vi har tusinder af medkristne i andre lande, der har måttet bryde med familie og naboer, og som lider under forfølgelser af den grund. Det kan godt være, vi ikke selv står i et brud, men vi kan i det mindste yde støtte til dem, der står i det. Det er ikke engang noget, der foregår i Langtbortistan. Også kristne asylsøgere i Danmark lider under forfølgelser. Hvis man ikke kender historierne om dem, så er det blot en googlesøgning borte; så ukendskab er ingen undskyldning. Det mindste, vi kan gøre, er at skrive om dem, tale om dem, sætte deres historier i kirkebladet, så de ikke er overladt til sig selv, beklagende skuldertræk og en from og fuldstændig uforpligtende sentens i kirkebønnen.

Og saltet? Salt skal ikke stå på en hylde til udstilling i et fint, hermetisk lukket glas. Salt skal i gryden og opløses for at give maden smag. Liv er ikke liv, hvis det ikke bliver delt. Kan salt miste sin kraft? Det er ligegyldigt. Det er derimod ikke ligegyldigt, at vi kan miste modet og engagementet.

Kollekten har det gode i sig, at den fastholder den frydefuldt forfærdende dobbelthed i teksten: At vi føler, at det her er alt, alt for meget, men samtidig ikke til at komme udenom! Selv om det skræmmer os, tiltrækker det os også. Med disciplene må vi sige: »Herre, hvem skal vi (ellers) gå til? Du har det evige livs ord« (Johs. 6, 68).

At bede Gud om at uddrive vores lunkenhed, halvhjertethed og bekvemmelighedssøgen er en god start på gudstjenesten, ligesom et handlingsperspektiv er en god udgang på prædiken.

Salmer: 14 Tænk at livet koster livet – 784
Altid frejdig (hvis man tør udfordre *theological correctness!*) – 459 Herre, hvor skal vi gå hen? – 633 Har hånd du lagt.

Arne Mårup

3. søndag efter trinitatis

► Luk 15,11-32

Den fortabte søn. Tab, fortabelse og den elskende Gud.

Når jeg foreslår 721 som en start, er det fordi den og Esajsteksten lægger op til en indledning, der hviler på naturlig teologi. Naturlig teologi, hverken i den skabelses- eller økologisk-teologiske form, der i Danmark er dækket af et lag Løgstrup- og Ole Jensen-teologi. Respekt og beundring for disse teologier, men de er i høj grad bundet op på filosofi. Naturlig teologi som hos Alister E. McGrath, hvor Guds sandhed og skønhed og godhed er direkte aflæselig i naturen, så syngende fugle jubler, og hjertet bliver lægt. Eller som hos Matthew Fox, der på baggrund af Hildegard von Bingen taler om det erotiske forhold mellem skaberen og skabningen. Skaberen *elsker* sin skabning, ligesom skabningen *elsker* skaberen. Giraffer og sommerfugle og duetræer og pygmæer og tykke mænd på knallerter med mælkekasser på bagagebæreren synger Guds pris, og de er selv Guds kys. Det er den erfaring, som man kan vælge at udfolde.

Selvfølge kan man også gå direkte til evangelieteksten, men det kan være en fordel at starte i det høje og så fra Esajas gå over i ædrueligheden og beklage, at vi

ikke altid ser Guds erotiske forhold til sin skabning! Forbeholdene står i i en lang kø af økologisk viden, og det skal de også.

Paulusteksten i Efeserne 2 åbner for muligheden for en inklusiv kirkelæsning. Det er gennem Kristus, vi har adgang til Gud, for han har forenet os og de fremmede. Vi er ikke to parter, der holder sammen på os selv via fjendebilleder, men Kristus holder sammen på hele kirkebygningen, med ham er vi allerede i det ny Jerusalem. Det er en pseudopaulinsk tekst, og den er dogmatisk orienteret på en måde, som jeg egentlig ikke tror, siger danskere i 2012 ret meget. Men lavteologisk fortæller den, at det er gennem Kristus *og kirken*, vi kender Gud. I fremmede og udlændinge er, som Den ny Aftale flot formulerer det, gennem Kristus åndeligt set blevet bygget ind i Guds hus. I er ikke i det fremmede. I er en del af huset.

Notabene og med evangelieteksten in mente: de fremmede kommer ikke nødvendigvis udefra, men kan være de, som er *gjort* fremmede. En inkluderende Jesus, en inklusiv Kristus kunne være et aktuelt tema.

En ting er, at han er sammen med synderne, men han spiser også med dem! Sådan er evangelietekstens kontekst, og bemærkningen leveres af de skriftkloge og farisæerne om Jesus. Her er vi tilbage ved temaet om Loven og de skel, den sætter mellem os og dem. Bemærkningen udløser hos Lukas tre fortællinger: fortællingen om det bortkomne får, med pointen: Der er større glæde i himlen over én synder, der omvender sig, end over nioghalvfems, der lever, sådan som Gud vil have det. Så er der fortællingen om kvinden, der taber sin mønt, og gør hovedrent, indtil drakmen dukker op, og derpå glædestrålende inviterer naboer og veninder ind. Og pointen: på samme måde fejrer Guds engle det i himlen, blot en enkelt synder omvender sig. Og endelig lignelsen om den fortabte søn. Pointen: alt mit er dit, så lad os holde fest og være glade!

Tab, fortabelse og glæde

Det er med rette blevet sagt, at lignelsen om den fortabte søn hverken handler om den ene eller den anden søn, men derimod om, hvem Gud er. Gud er den kvinde, der taber noget værdifuldt, som arbejder hårdt på at finde det igen, men som også er i en

social sammenhæng, hvor der er glæde og fest, når det lykkes! Gud er den far, som får sit barn tilbage.

Arne Mårup taler i *I anden række* om, hvorledes Gud ikke fremstilles som en traditionel patriarkalsk fader, der ville udmåle en passende straf til den udsvævende søn, men som en hønemor. Den, der har tabt noget, er Gud.

Når Jesus går op med de skriftkloges love og regler, bliver han hørt, fordi han fortæller en historie, der åbner hjertet. Hønemoderen, faderen, holder ikke op med at elske sin søn, og det ved de jo godt, alle de lovydige, for de har forhåbentlig selv erfaret det. At de med deres specielle mentalitet så vender tilbage i det gustne overlæg og udmåler straf, så Gud selv lider ved det, men jo overlever det, er en helt anden ting. Med den fortabte, som er os, er vi tilbage ved den elskende Gud. Tak!

Så skal *kirken* blot lære at være inklusiv. Dette tema kan udfoldes gennem de aktuelle diskussioner om homoseksuelle og kirken.

721 – 332 – 327 – Højskolesangbogen nr. 74 – 722.

Lene Sjørup

www.praesteforening.dk

»I personalepolitikens indledning serveres ministeriets utvetydige anerkendelse af præsters afgørende rolle i folkekirkens mangesidede dagligdag«. Formanden for hovedbestyrelsens arbejdsmiljøudvalg Jens Chr. Bach Iversen blogger i juni og juli om den ny personalepolitik, som blev lagt på intranet 24. maj.

Kirken og modet

AF *TINE ILLUM*

Fredrik Modéus:

MOD TIL AT VÆRE KIRKE

Menighedsopbygning og kirkens identitet.

Oversat fra svensk af Anita Hansen Engdahl,

ALFA 2011

Gudstjenesten er menighedens centrum – den er menighedens hjerte og puls.

Fredrik Modéus er en gedigen teolog, der sammen med menigheden i Helgeand i Lund har udviklet et levende menigheds- liv med udgangspunkt i gudstjenesten. I forordet pointerer han, at tro er et anliggende for fællesskabet, »ingen åndelig solokørsel«. Gudstjenesten er primær, og det er menigheden – ikke præsten – der er primærteolog! Alt efter temperament virker det på en dansk præst angstfremkaldende eller forfriskende. Ikke sjældent hører man præster omtale, hvad der kan lade sig gøre og ikke lade sig gøre ved »min« gudstjeneste. Og i en del sogne er der ikke én højmesseliturgi, men liturgien varierer alt efter, hvem der er præst ved gudstjenesten.

Der er ikke tale om en bog med nye tanker om gudstjenesteformer, men om en bog, der meget mere grundlæggende tager livtag med vores forståelse af menig-

hed, gudstjeneste og liv. Nøgleord er delagtighed, relationer og genkendelsens glæde. Derfor lægges vægten på menighedens fælles gudstjeneste. Det gøres troværdigt ved at sammenholde teologi/teori og praksis. »Bogen er et udkast til en pastoral teologi med søndagens højmesse i centrum og delagtighed som vejledende begreb«, skriver Modéus selv i forordet.

Den teologiske inspiration kommer primært fra den liturgisk teologi (Schmemmann, Lathrop m.fl.). Her citerer Modéus rammende Schmemmann: »Liturgi – kirkens unikke udtryk for sin egen eksistens, tro og liv – skal være den fremmeste kilde til teologisk tænkning«. Dette perspektiv er også helt grundlæggende i broderen, Martin Modéus', bog »Menneskelig gudstjeneste«.

Mening og retning fra gudstjenesten

At lade gudstjenesten være centrum betyder, at alt andet får mening og retning fra gudstjenesten. Ind i en dansk kontekst, hvor de mange løsevne aktiviteter ofte ligner et »100 meterløb for folk uden retningssans« (Jf. Monty Pythons »Silly Olympics«), virker det både kærkomment og nytænkende. Eller med Modéus' ord: »man farer ikke så let vild i den perifere aktivitetsjungle«.

Rettelse til dem, der bruger Holger Lissners kollekt

Der er i kollektbogen sket en ombytning af kollekt A og B. Det er B-kollekten, der passer til 1. tekstrække, og A-kollekten, der passer til 2. tekstrække.

Jeg tager stadig gerne mod rettelsesforslag, hvis der er udtryk, som I ændrer, med henblik på en senere revision.

Holger Lissner, hlis@mail.dk

At lade menigheden være primær-teolog vil sige at tage det almindelige præstedømme alvorligt. Det vil sige ikke først at tale om gudstjenesten i historiske eller teologiske termer, men i liturgiske. Det giver plads for den reflekterede erfaring. Og det aflaster præsters kontrol-gen. Bogen er et overflødighedshorn af sådanne liturgiske betragtninger (teologiske og fænomenologiske betragtninger over liturgien, om man vil). Det kan godt være, at der bliver jokket på nogle folkekirkelige ligtorne undervejs, men alligevel fornemmer man efter endt læsning en lidt friere gang på jorden.

Forfriskende. Tankevækkende. Nødvendig. Det er det indtryk, man sidder tilbage med.

Bogen er beundringsværdigt let tilgængelig. Den rummer bl.a. et afsnit om hovedudviklingen i svensk kirketeologi med mange gode indsigter, der med små justeringer også er karakteristiske for dansk kirkeliv. Som en vej fremad fremhæves betoningen af fællesskabet (også i en luthersk sammenhæng) i *communio*-teologien.

Der er i sandhed tung teologi på spil. Oplagt og velformuleret. Og ikke sværere, end at bogen kan inspirere også ikke-teologer. Bogen er indbydende delt op i overskuelige afsnit med masser af konkrete eksempler og inspiration.

Køb den! Læs den, ikke nødvendigvis før, men sammen med den øvrige menighed.

EMERITI

Bestyrelsen for delforeningen for emeriti

Formand: C.C. Jessen

Næstformand: Ole Chr. Ivertsen

Sekretær/kasserer: Mogens Jensen

Medlemmer: Christian Dickmeiss, Steen Tygesen, Ronald Pedersen

FRA SEKRETARIATET

Grundlovsdag

Grundlovsdag tirsdag den 5. juni holder sekretariatet lukket.

PERSONALIA

Dødsfald

Pastor emer. *Johannes Carlsen*, tidl. Lunde og Hjadstrup. Født den 30. november 1916, død den 18. maj 2012. (TS 916).

Afsked

Sp. (kbf) i Sion pastorat i Københavns Stift *Bent Nygaard* er afskediget med pension på grund af alder fra den 30. november 2012. (TS 1279, 40).

Udnævnelser

Jari Tollestrup Jensen er ansat som sp. (kbf) i Gislum-Vognsild-Havbro pastorat i Viborg Stift fra den 1. juli 2012. (TS 511).

Inge Marie Kirketerp Hansen er ansat som sp. i Gjellerup pastorat i Viborg Stift fra den 1. august 2012. (TS 541).

René Warming Gehrt Høeg er ansat som sp. i Horsens Klostersogn i Århus Stift fra den 1. juni 2012. (TS 1063, 599).

Lise Rind er ansat som sp. (kbf) i Vejlby pastorat i Haderslev Stift fra den 1. juni 2012. (TS 1313, 792).

Astrid Kirke Paludan er ansat som sp. (oa) i Otterup pastorat i Fyens Stift fra den 1. juni 2012. (TS 1302, 328).

Susanne Kramer Madsen er ansat som sp. (oa) i Risskov pastorat i Århus Stift fra den 1. juni 2012. (TS 1214, 394, 590).

LEDIGE STILLINGER

Ansøgninger til stillinger som tjenestemandsansat-, overenskomstansat sogne-, og institutionspræster stiles til Ministeriet for Ligestilling og Kirke og sendes til biskoppen i det stift, hvor stillingen er opslået. Ansøgninger skal være biskoppen i hænde senest opslagens udløbsdag kl. 15.

Ansøgninger om konstitution i barselsvikariater eller i andre vikariater af under et års varighed stiles til biskoppen i det stift, hvor stillingen er opslået, og skal være biskoppen i hænde senest opslagens udløbsdag kl. 15.

Ansøgninger til stillinger som provst, domprovst eller værnsprovst stiles til Dronningen og indsendes til Ministeriet for Ligestilling og Kirke, Frederiksholms Kanal 21, Postboks 2123, 1015 København K, og skal være ministeriet i hænde senest opslagens udløbsdag kl. 15.

Ansøgninger skal *ikke* fremsendes ad tjenstlig vej.

I alle ansøgninger bedes personnummer oplyst. Teologiske kandidater bedes endvidere oplyse, om de har fulgt Pastoralseminariets undervisning.

Ved indsendelse af ansøgninger bedes det anført, om man ønsker ansøgningen retur. I modsat fald tilintetgøres ansøgningen med bilag en måned efter stillingens besættelse.

*Ministeriet for
Ligestilling og Kirke*

Sognepræstestillinger – tjenestemandsansat

Der vil til lønnen kunne ydes et rådighedstillæg med grundbeløb 43.000 kr. og et præstetillæg grundbeløb 11.100 kr. Derudover vil der til førstegangsansatte med tjenestebolig kunne ydes et etableringstillæg med et grundbeløb på 19.700 kr. Der tages forbehold om udvidelse af ansættelsesområdet i overensstemmelse med Finansministeriets aftale af 15. august 1975 med tjenestemændenes centralorganisationer om ansættelsesområder for tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Gammel Rye pastorat

En stilling som sp. i Gammel Rye pastorat i Århus Stift er ledig. Til stillingen er knyttet forpligtelse som kirkebogsfører og begravelsesmyndighed. Til stillingen er knyttet 25% forpligtelse til samarbejdsrelationer i provstiet. Den endelige forpligtelse vil blive fastlagt i et af biskoppen udfærdiget regulativ. Stillingen er klassificeret i lønramme 16-21-29-31 i lov om tjenestemandslønninger m.m. Der er knyttet tjenestebolig til stillingen. For ikke ordnede ansøgere bedes kopi af eksamenspapirer og attest fra Pastorseminariet vedlagt ansøgningen. Både mænd og kvinder opfordres til at søge stillingen. Ansøgninger stiles til Ministeriet for Ligestilling og Kirke, men sendes til Biskoppen over Århus Stift, Dalgas Avenue 46, 8000 Aarhus C eller kmaar@km.dk, og skal være biskoppen i hænde senest opslagsdagen kl. 15.00. Udløber den 18. juni 2012. (TS 626).

DER OPLYSES FLG. OM EMBEDET:

Folketal: 1898, folkekirkemedl: 1574. Kirke: Middelalderkirke. 170 sdpl. Stand: Restaureret for 17 år siden. Orgel: Marcussen & søn 1985, 16 st. Kirkegård 10 m / krematorium 20 km. God og stabil kirkegang. Menighedsrådet: 6 medl. Upolitisk liste valgt ved fredsvalg. Fmd: Peter Jøhnk, Rodelundvej 33, 8680 Ry, tlf. 86 89 80 68. 10 mgh.møder årl. Arbejdsforhold: Almindeligt folkekirkeligt sogn med landdistrikt og parcelhusområde. Gudstj. på plejehjem ca. 1 x om måneden; afstand ca. 600 m. Der er præsteseekretær, børnekor. 4 andre ansatte. Præsten er ansvarshavende redaktør for det fælles informationsblad *Aktuelt* i Gl. Rye, der også er kirkeblad. Boligforhold: Ved kirken; Præ-

stegårdsvej 1, Gl. Rye, 8680 Ry. Bygget 1863, restaur. 2002. Særdeles velholdt og up to date på alle områder. Tegltag. 216 m². 5 vær nede, 2 oppe. WC, bad: 2. Fjernvarme. Hårde hvidevarer: Fryser, køleskab, opvaskemaskine, tørretumbler og el-komfur. Sognehus placeret i den fjerneste ende af præstegårdshaven. Kontor: Ca. 18 m². Skrivebord og sofagruppe. Computer m.v. Adgang gennem entre. Have: 2500 m². Velholdt. Hjælp til græsslåning. Afstande: Til kirken 100 m, skole 500 m, gymnasium 20 km. Indkøbsmuligheder lokalt i Gl. Rye og i Ry St. Gl. Rye sogn omfatter både et udpræget villakvarter og et typisk landdistrikt og er derfor præget af både by- og landnormer. Præstegården i Gl. Rye er renoveret for 10 år siden og ligger højt placeret tæt ved kirken med udsigt over det østjyske Søhøjland. Sct Søren's Kirke i Gl. Rye har spillet en væsentlig rolle i Danmarkshistorien. I kirken fandt optakten til reformationen sted. I Rye kirke blev Christian den 3. valgt til dansk konge den 4. juli 1534. To år efter gennemførte han reformationen i Danmark. Gl. Rye sogn har en aktiv og engageret befolkning. Sognet er ikke præget af bestemte kirkelige retninger. Derfor har der de sidste mange år været fredsvalg til menighedsrådet. Der er et aktivt forenings- og kulturliv i sognet, f. eks. borgerforening, idrætsforeninger, foredrags- og kulturforening. En stor del af foredragsaktiviteterne foregår i sognehuset, Sct Søren's Hus, som blev indviet i 2008. Der afholdes en række kirkekoncerter hvert år. Byens plejehjem, Dalbogård ligger tæt ved kirken. Plejehjemsgudstj. er velbesøgte og gennemføres én gang om måneden i samarbejde med frivillige hjælpere. Kirken samarbejder med Øm Kloster Museum. Der afholdes en årlig gudstj. i klosterkirkens ruin og der gennemføres pilgrimsvandring fra Sct.

Sørens Kirke til Øm Kloster ad middelaldervejen mellem Gl. Rye og Øm. Sognet har en stor FDF-kreds, der gerne samarbejder med kirken. Der afholdes en årlig BUSK-gudstj. Foreninger, skole, organisationer og kirken udgiver informationsbladet Aktuelt i Gl. Rye. Skiftende skribenter deltager i bladudgivelsen. Bladet udkommer med professionel assistance hver tredje måned. Stillingen i Gl. Rye er en 75% stilling. De resterende 25% skal anvendes til styrkelse af samarbejdsrelationerne i provstiet. Menighedsrådet lægger derfor vægt på, at ansøgerne har kompetencer og evner indenfor netop dette område. Vi lægger derudover vægt på, at den kommende præst har gode samarbejdsevner i relation til menighedsrådet, personalet og præstekollegerne i den tidligere Ry kommune. Vi ønsker en præst, der er tydeligt nærværende for alle befolkningsgrupper i sognet: Børn, unge, midaldrende og gamle. Der er fælles præsteseekretær for Ry, Gl. Rye og Alling – Dover-Tulstrup sogne. Sognepræsten i Gl. Rye samarbejder p.t. med sognepræsten i Låsby ved gudstjenesteplanlægning, da man har fælles organist. I Gl. Rye sogn er der højmesse tre søndage om måneden. Se hjemmesiden for Gl. Rye sogn: www.glyrekirke.dk

Sognepræstestillinger – overenskomstansat

Ansættelse og aflønning sker i henhold til gældende overenskomst for akademikere i staten med tilhørende protokollat.

Der vil til lønnen kunne ydes et til kvoten svarende rådighedstillæg med grundbeløb 43.000 kr. og et præstetillæg grundbeløb 11.100 kr.

Opmærksomheden henledes på, at fuldtidsforsikrede, der ansættes i kvote-

rede stillinger, kun vil kunne oppebære supplerende dagpenge fra arbejdsløsheds-kassen, såfremt der kan fremvises frigørelsesattest.

Frigørelsesattest udstedes kun, såfremt ansøgningen er betinget heraf. Efterfølgende anmodning om frigørelsesattest imødekommes ikke.

Anmodning om frigørelsesattest bør vedlægges som særskilt papir stilet til Ministeriet for Ligestilling og Kirke.

Frigørelsesattest udstedes for den første ansættelsesperiode på 1 år. Såfremt ministeriet ikke finder betingelserne for fortsat oppebærelse af frigørelsesattest opfyldt, kan denne tilbagesendes med sædvanligt opsigelsesvarsel.

Ved indsendelse af ansøgninger bedes det anført, om man ønsker ansøgningen retur. I modsat fald tilintetgøres ansøgningen med bilag 1 måned efter stillingens besættelse.

GENOPSLAG

Sankt Hans-Sankt Olai pastorat

En stilling som overenskomstansat sp. i Sankt Hans-Sankt Olai pastorat i Aalborg Stift er ledig. Til stillingen er knyttet en forpligtelse til særligt at varetage ungdomsarbejdet i provstiet. Der er ikke knyttet tjenestebolig til stillingen. Såfremt embedet besættes med en nyuddannet kandidat, vil den nyansatte præst blive tilknyttet et introprojekt under Folkekirken Uddannelsesinstitutioner for Præster. Projektet sætter fokus på præstens første år i arbejde. Det ledes af FIP, København i samarbejde med stiftet og provstiet. Tilsvarende gælder hvis embedet besættes med en præst med kortere præsteerfaring. Projekttilknytningen omfatter 1 år. Se

www.praesteuuddannelse.dk Kopi af eksamenspapirer bedes vedlagt. For ikke ordinerede bedes kopi af eksamenspapirer samt kopi fra pastoralseminariet vedlagt. Både kvinder og mænd opfordres til at søge stillingen. Ansøgninger stiles til Ministeriet for Ligestilling og Kirke og sendes til Biskoppen over Aalborg Stift, Thulebakken 1, 9000 Aalborg, e-post: kmaal@km.dk og skal være biskoppen i hænde senest opslagets udløbsdag kl. 15.00. Udløber den 18. juni 2012. (TS 440).

DER OPLYSES FLG. OM EMBEDET:

Stillingen er opdelt med 50% som sognepræst og 50% som ungdomspræst.

Den nye sognepræst kan se frem til

- et spændende og udfordrende job i samarbejde med engagerede præstekolleger, medarbejdere og menighedsråd i en fordomsfri og til tider munter tone,
- god kirkegang med trofaste menigheder,
- gode undervisningsfaciliteter,
- som ungdomspræst er der lagt op til et tæt samarbejde med provstiets øvrige præster og skole- kirketjenesten,
- der er kontor i tilknytning til skole- kirketjenesten og Hjørring Søndre provsti,
- præsten kan sikres 5 dages uge og 1 fri weekend om måneden,
- alle gudstj. og kirkelige handlinger deles ligeligt i 2-1-1, idet der er én fuldtids- og to halvtidsansatte præster i pastoratet. Der er to højmesser + »en skæv« gudstj. i hver kirke om måneden.

Vi ønsker, du

- er en udadvendt og engageret sogne- og ungdomspræst,
- har lyst til at holde gudstj., der henven-der sig til forskellige målgrupper,

- kan favne bredt teologisk og rumme de forskellige kirkelige grupper i sognene,
- har lyst til at arbejde med børn og unge,
- er fleksibel og har lyst til at prøve nye idéer af i såvel kirker som sognegårde.

Af aktiviteter kan nævnes: Babysalmesang, juniorkonfirmandundervisning, børneklub, skole-kirketjeneste, ældremøder, kirkehøjskole, søndagscafe, sognemøder, voksenkor, børne-ungekor, koncerter, besøgstjeneste, kirkekafe, kirkefrokost og tværkulturelle arrangementer. Aktiviteterne arrangeres og forestås af pastoratets personale, menighedsrådene og frivillige. Vi er meget åbne overfor nye tiltag. I pastoratet er der ansat 2 organister, 1 kirkesanger, 1 kateket, 1 sognemedhjælper, 1 kirkegårdsleder, 1 graver og 2 gravermedhjælpere. Vi er to sogne med ca. 4000 folkekirkemedl. i hver. To menighedsråd med henholdsvis 9 og 8 medl. Se i øvrigt stillingsopslag og folderen »Velkommen til Hjørring« på sognenes hjemmesider: www.scthanssogn.dk og www.sctolai-hjoerring.dk og om Hjørring kommune på www.hjoerring.dk, en kommune med dynamik der favner bredt kulturelt og har et meget levende foreningsliv. Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til menighedsrådenes formænd, Elsebeth Steffensen, Sct. Hans Sogn, tlf. 98 92 04 63 eller 28 44 05 63 eller Kurt Madsen, Sct. Olai Sogn, tlf. 98 92 69 97 eller 21 34 94 04. Sp. Hanne Nøhr Krüger, tlf. 98 92 06 29, sp. Kirsten Sinding, tlf. 23 88 48 38, provst Lars-Erich Stephansen, tlf. 98 92 11 90.

Konstitution

Ansættelse og aflønning sker i henhold til gældende overenskomst for akademikere i staten med tilhørende protokol-lat.

Rødning-Øster Lindet pastorat

En stilling som sp. i Rødning-Øster Lindet pastorat i Ribe Stift skal besættes midlertidigt ved konstitution. Konstitutionen, der er begrundet i sognepræstens barselsorlov, sker for perioden fra den 6. september 2012 til den 23. januar 2013, begge dage inkl., og kan evt. forlænges. Der vil til lønnen kunne ydes et rådighedstillæg med et afrundet grundbeløb pr. 31. marts 2012 på 43.000 kr. årligt. Der ydes ligeledes et særligt tillæg med et afrundet grundbeløb pr. 31. marts 2012 på 11.100 kr. årligt. Der er ikke knyttet tjenestebolig til stillingen. For ikke ordinerede ansøgere bedes kopi af eksamenspapirer og attest fra pastoralseminariet vedlagt. Både mænd og kvinder opfordres til at søge stillingen. Ansøgninger stiles til Biskoppen over Ribe Stift, Korsbrødregade 7, 6760 Ribe eller til Ribe Stifts mailadresse km-rib@km.dk Ansøgninger skal være biskoppen i hænde senest opslagets udløbsdag kl. 15.00. For ansøgninger, der modtages pr. e-post, fremsendes pr. e-post kvittering for modtagelse. Udløber den 18. juni 2012. (TS 688).

Andre stillinger

Ansættelsesvilkår og ansøgningsproceduren fremgår af opslaget.

Den færøske folkekirke

1 stilling som sognepræst i den færøske folkekirke er ledig til besættelse 1. september 2012.

Stillingen som sognepræst aflønnes efter aftale mellem det færøske Finansmini-

sterium og Den Færøske Præsteforening. Præsten er tjenestemand.

Sognepræst i Vågø præstegæld

Ansøgninger skal være biskoppen i hænde senest 01. juli 2012 kl. 15.00.

Adressen er: J. Paturssonargøta 20, FO-100 Tórshavn, Færøerne.stift@folkakirkjan.fo

Til yderligere specifikation henvises til hjemmesiden www.folkakirkjan.fo

BØGER – BØGER

Kan bestilles ved fremsendelse af check til Den danske Præsteforening eller ved betaling pr. giro hvor man skal angive at det er girokort-type 01 der betales. Gironummeret er 649-6350.

Husk tydelig angivelse af hvilke(n) bøger der ønskes.

DEN DANSKE PRÆSTEFORENING

Linnésgade 25, 4 · 1361 København K
www.praesteforening.dk

Præstekraver

vaskes og pibes. Poignetter vaskes.

ELSEBETH HANSEN

Carl Plougsvej 18, 8700 Horsens

Tlf. 75 61 05 41.

Præstekraver

vaskes og pibes. Poignetter vaskes.

Else Markussen

Svanevej 4, Bremdal, 7600 Struer

Tlf. 2298 6246

Jeg er troende, men IKKE religiøs - Folkekirken udfordring

Bogen giver et øjebliksbillede af danskernes tro og denne tros udfordring til folkekirken.

Den giver en lang række bud, ideer og øvelser til, hvordan den lokale kirke kan møde den almindelige danskers tro og komme i dialog med den store gruppe af folkekirkemedlemmer, som måske ikke bruger kirken så ofte.

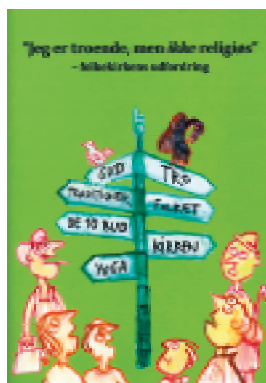
Bogen er skrevet af ph.d. og religionssociolog Ina Rosen, sognepræst Lars Buch Viftrup og generalsekretær i Kirkefondet Morten Skrubbeltang.

126 sider - kr. 148,-. Læs mere på www.kirkefondet.dk

Kirkefondet

Peter Bangs Vej 1F, 2000 Frederiksberg, tlf. 33 73 00 33

e-mail: kirkefondet@kirkefondet.dk, www.kirkefondet.dk

Nyudgivelse fra Aros Forlag Aros forlag

Kærlighedens teologi

Af Werner G. Jeanrond

349 kr
366 sider

- En nutidig kærlighedens teologi, som
- tager afsæt i en grundig analyse af store kristne tænkernes forskellige syn på kærlighed
 - lægger vægt på kærligheden som praksis
 - ser kærligheden som en relation til Gud, ægtefælle og medmenneske
 - accepterer den menneskelige krop og dens begær og længsel
 - diskuterer af familien og ægteskabet som institutioner

Werner G. Jeanrond, teologisk professor ved universitetet i Glasgow, har tidligere undervist i systematisk teologi ved Trinity College i Dublin og ved universitetet i Lund.

Fås hos din boghandler eller
bestilt på www.arosforlag.dk

Aros
forlag

Tag med på studierejse!

Sognerejser skaber fællesskab

På sognerejser, arrangeret af og omkring den lokale kirke, opstår og vedligeholdes gode fællesskaber i menigheden. Når vi på en uges rejse oplever, ser og bearbejder i fællesskab, opstår der samhørighed, sammenhold og en fælles referenceramme, som giver liv til menigheden – også lang tid efter rejsen.

Studierejser for præster

Inden gennemførelsen af en sognerejse kan det være en god idé selv at besøge rejsemålet. Vi arrangerer derfor årligt flere studierejser for præster, sognemedhjælpere, menighedsrådsmedlemmer og andre, der kan tænkes at have lyst til at arrangere en rejse i sognet.

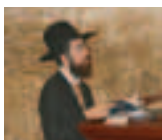
Deltag på en af vore studierejser i 2012 og 2013

14/09	Grækenland	07/02	Israel/Palæstina
01/10	Lutherbyerne	11/03	Rom og Assisi
05/10	Tyrkiet	28/10	Tyrkiet

Læs mere om sognerejserne og tilmeld dig studierejsen på
www.sognerejser.dk

Unitas > Rejser

Mere end rejser

Ring på tlf. **87 23 12 40**
eller se **www.unitasrejser.dk**

